

103)

මුද්‍ර දහමින් පිළිබිඹු වන පෙළඹිම් න්‍යාය පිළිබඳ විමසිමක්

කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයේ අධ්‍යාපන පිළිබඳ දර්ශනපති
(M.phil) උපාධිය (කොටසක් සම්පූර්ණ කිරීම) සඳහා
ඉදිරිපත් කරන නිමැවිය.

මලන්ගොඩ සෝමිත හිමි
(81/M. phil./ 14)

උපදේශකවරයාණී,
ආචාර්ය හෙන්රි විරසිංහ මහතා,
අධ්‍යාපන පිටිය,
කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලය,
කොළඹ 07.

408595

සංකෂපය

පෙළඹීම අධ්‍යාපන අධ්‍යයන ක්‍රියාවලියේ වැදගත්ම සාධකය ලෙස සැලකීමට තරණ කිබේ. ප්‍රමාණවත් පෙළඹවීම අධ්‍යයනයන් ඇති කරවන ක්‍රියාකාරී භාවය වලනය කරණවා පමණක් නොව ඉගෙනුම තෙරෙහි අවධානයක් මෙහෙයවීමත්, උද්ගත කරවයි. මේ අනුව පෙළඹීමක් තැනි තැන ඉගෙනීමක් සිදු නොවේ. යයි කිව හැකිය. පුද්ගලයා දෛනික ජීවිතයේදී ක්‍රියාකාරී වන්නේ පෙළඹීම තැවැත් මානසික සාධකය විසින් මෙහෙය වන හෙයිනි. ජූර් මහත් මාතව වයඹාව පිළිබඳ සියලු අංශයන් මේ ක්‍ෂේත්‍රයට ඇතුළත් කළ හැකිවීම නිසා මේ පිළිබඳ දැනුම් ක්‍ෂේත්‍රය පුළුල් මෙන්ම සංකීර්ණද වේ. සෑම වයඹාවක් පිටු පසම පෙළඹීමක් කිබේ. මේ අනුව පෙළඹීම් න්‍යායයන් නිපයක් බිහිවී ඇත. මෙම න්‍යාය හැදෑරීම අපහසුවීම තෙරෙහි බලපාන දුෂ්කරතා නිපයන්ද කිබේ. ඉන් එතක් නම් මාතව වයඹාව සිදුවන්නේ තෙසේද යන ආකී තෝණයෙන් නොව මාතව වයඹාව එසේ සිදුවන්නේ මන්ද යන ආකී තෝණයෙන් පර්යේෂණය කිරීමට සිදුවීමයි. දෙවන අපහසුතාව නම් නිරන්තරව ක්‍රියාකාරීවන මිනිසා සමාජීයවාතාවරණයක් තුළ පූර්ණ ජීවිතයක් ලෙස ප්‍රතිචාර දක්වන්නේ මන්ද යන්නයි. තෙවන දුෂ්කරතාවය පෙළඹීම් (වෙනතා) මතුවීමේ විද්‍යාමාන නොවීමයි. වෙනතා හැඳින ගත යුත්තේ වයඹාව තුලින් පමණකි. ප්‍රධාන වශයෙන් ඉහත සඳහන් දුෂ්කරතා තුන පෙළඹීම් න්‍යාය හැදෑරීමේදී පැනනගී.

පෙළඹීම බාහිර හා අභ්‍යන්තර වශයෙන් අංශ දෙකකින් සමන්විත වේ. අභ්‍යන්තර පෙළඹීම නම් පුද්ගලයා තුළ ඇතිවන මානසික ආවේගයි. බාහිර පෙළඹීම නම් පුද්ගලයාගේ හැසිරීම් රටාව මෙහෙයවනු ලබන අරමුණයි. පුද්ගලයෙකු විසින් දක්වන ප්‍රතිචාර අනුව ඔහු දිවෙන කිසියම් අරමුණක් දැකිය හැකි වේ. එම අරමුණ ඉටුකොට ගත්විට කෘප්තියට පත්වීමක් සිදු වේ. එහෙත් එය තාවකාලික කෘප්තියකි. අවශ්‍යතා කිසිවිටෙක මුලුමනින් කෘප්තියක් තළ නොහැක. එක් අවශ්‍යතාවයක් කෘප්තියක් වනවිට වෙනත් අවශ්‍යතාවයක් පනිත වේ. එ අනුවද තවත් ක්‍රියාකාරී වේ. මෙසේ නොනැවිති ක්‍රියාකාරී වීමේ ඛණ්ඩයක් මිනිසා තුළ දක්නට ලැබේ.

මෙහි මිනිසා පිළිබඳ බොද්ධ සංකල්පය ප්‍රථමයෙන් විමසීමට ලක් කොට ඇත. ඔවහර මනෝ විද්‍යාවට අනුව මිනිසා යනු භෞතික වස්තුවකි.

මිනිසාට ක්‍රියාකාරී භාවය ලබාදෙන සිත භෞතික සංයෝගයේම විනෘතියක් ලෙස
 ඔවුහු සලකති. මිනිසා පිළිබඳ සියලු ඔහාචයන් මේ පදනමේ සිට සොයා බැලීම
 බවහිර මනෝ විද්‍යාව අනුදත් ක්‍රමයයි. එහෙත් මුදු සමය මිනිසා පිළිබඳ බෞද්ධ
 සංකල්පය අධ්‍යයනය කරන්නේ වෙනස් මගකි. මිනිසා මනසකින් හා තයකින්
 (තාම-රූප) යුත් සත්වයෙක් ලෙස මුදුසමය හඳුනා ගනී. තාම රූප දෙකින්
 ප්‍රධානත්වය ගන්නේ තාමයයි. (සිත) මිනිසෙකු පහළවීම (පුනර්භව) මිනිසෙකු
 ක්‍රියාකාරීවීම (තඹ) ආදී මිනිසා පිළිබඳ සියලු තරණවල ප්‍රධානත්වය සිතට හිමි
 වෙයි. මිනිසා තුළ පහළවන සියලු සිතවිලි මනස පෙරටු කොට මනස ප්‍රධාන
 කොට මනසින්ම උපදින බව මුදුසමය අවධාරණය කරයි. මනස මගින් සියලු
 භෞතික ද්‍රව්‍යයන් පාලනය කරන බවද පැහැදිලි කරයි. මේ අනුව මුදුසමය
 භෞතික ද්‍රව්‍යයට වඩා මනස ප්‍රධාන කොට සලකයි.

මිනිසා තුළ භෞරූපය ගොඩනැගීමේදී මුදුසමය ජ
 අනුදත් මාර්ගය බවහිර ක්‍රමට වඩා වෙනස් වේ. මිනිසා උපතින් පැහැපත් සිතක්
 ඇතිව පහළ වේ. පිටතින් පැමිණෙන තෙලෙස් නිසා එම සිත අපිරිසිදු වේ.
 මිනිසාගේ භාෂාවිත ක්‍රියාකාරී භවරූපය (උපතින් ගෙනෙන) වෙනස් වන්නේ බාහිර
 තෙලෙස් සිත තුළට රික්තය ගැනීමෙනි. තෙලෙසන සිත පිරිසිදු කොට යහපත්
 මිනිසෙකු හැටියට භෞරූපය වර්ධනය කිරීම මුදුසමයෙන් අපේක්‍ෂා කරයි. එ සඳහා
 ක්‍රීඩා ශික්‍ෂන ක්‍රමයන් ඉදිරිපත් කොට තිබේ. (සිල, සමාධි, ප්‍රඥා) සිලයෙන්
 තයින් කරන ක්‍රියා (තායිත) හා තියන වචන (වාචසිත) පිළිබඳ හිතමින් ඇතිවේ.
 සිතේ එකඟතමින් (සමාධි) සිත පිරිසිදු වේ. තෙලෙස් යටපත් වේ. විශිෂ්ට බුද්ධිමත්
 බවින් (ප්‍රඥා) සත්‍ය වචනා ගෙන් උත්තරීතර මිනිසෙකු බවට පත් කරයි. භාෂාවිත
 ක්‍රියා පාලනයෙන් තමාට හා සමාජයට හිතවත්ව ක්‍රියා කිරීම තෙරෙහි යොමු වේ.
 මිනිස් අත් හවේ උත්තරීතර ඔහාචය වූ රහස් භාවයට පත්වීම අවසාන ප්‍රාප්තිය ලෙස
 සලකා ඇත.

අනතුරුව බෞද්ධ මනෝවිද්‍යාවේ ඔහාචය පරීක්‍ෂා කොට
 බැලීම සිදු වේ. අපරදිග මනෝ විද්‍යාව විද්‍යාත්මක මනෝ විද්‍යානී ඡීඤ විද්‍යාත්මක
 න්‍යාය අනුව අත්දැකිය හැකි දෙය පිළිබඳව විමසීම හා එවැනි දෙයින් තීරණවලට
 එළඹීම නූතන මනෝ විද්‍යාවේ ඔහාචයයි. සිත භෞතික වස්තුවලට විශේෂයක් හැටියට

සැලකීම ඔවුන්ගේ සිරිතයි. මේ නිසා නිගමන පිළිබඳව ද ඇත්තේ ස්ථාවර බවක් නො වේ. මූදුසමය මානව විද්‍යාත්මක මනෝවිද්‍යාව (HUMANISTIC PSYCHOLOGY) ඒ අනුව ඇගයීම් පද්ධතියක් මගින් පුද්ගල වර්ධාව සුමගට යොමු කිරීම අපේක්ෂාව මේ. විද්‍යාත්මක ක්‍රියාකාරීත්වය තුළින් පුද්ගලයාගේ ස්වභාවය වටහා ගෙන එයට අනුරූප භාවනාවක් මගින් පුද්ගලයාගේ සිත සැකසීම මූදුසමයේ සිදු නෙරෙයි. පුද්ගල මනස සැකසීමෙන් පුද්ගලයා සකස්වන බවත්, මනස සකස් නො වීමෙන් පුද්ගලයා නෙළෙයෙන බවත් මූදු සමය අවධාරණය කරයි. මනස ක්‍රියාකාරී බලවේගයක් ලෙස (චිත්ත බල) සලකයි. මනස හිමිවීමෙන් පුද්ගලයා හිමිවටා ආචාර විද්‍යාත්මක පදනමක් මත ක්‍රියා කරවීමෙන් සත්‍ය අවබෝධයට මග සැලසීම බොද්ධ මනෝවිද්‍යාවේ ස්වභාවයයි. මේ අනුව බොද්ධ මනෝවිද්‍යාව අන්තවාදීව වර්ධාවා දයට හෝ මනෝවිශ්ලේෂණ වාදයට නැඹුරු වී නො මැක. එම අන්ත දෙකෙහි ලක්ෂණ ද සහිතව යථාර්ථවත් ස්වභාවයක් පෙන්වුම් කරයි.

අනතුරුව පෙළඹීම හා පෙළඹීමේ ස්වභාවය පර්යේෂණයට භාජනය කොට ඇත. මිනිස් ස්වභාවය අවස්ථානුකූලව වෙනස් වන්නකි. සාමකාමී සාන්ත මිනිසෙක් සමහර අවස්ථාවල දී සැර පරුෂ අන්දමින් ක්‍රියා කරයි. අතින් පයින් පහර දෙයි. සුළු කාලයක් ඇතුළත එම මිනිසාම සාමකාමීව, සාන්තව, ප්‍රියවචන කථා කරමින්, අන් අයගේ සැකසීම පිණිස ක්‍රියා කරයි. මෙසේ ක්‍රියා කාරී වීමට හේතුව මිනිසා අභ්‍යන්තරයේ ඇති වන පෙළඹීමයි. පෙළඹීමෙන් අදහස් කරන දෙයත්, පෙළඹීමේ ස්වභාවයත්, පෙළඹීමෙන් තොරව, ක්‍රියාකාරී බවත් ඇති නොවන අන්දමත්, විමසා බලා තිබේ. එමෙන් ම මූදුසමයේ පෙළඹීම යන සංකල්පයෙන් අදහස් කරන දෙයත් පෙළඹීම පිළිබඳ මූදුසමයේ ඇතුළත් කරුණුත් මෙහි දී විවරණය වෙයි. මූදුසමයේ ඇතුළත් පටිච්ච සමුප්පාදය පෙළඹීම් ක්‍රමය හා පටිච්ච පෙළඹීම් ක්‍රමය පිළිබඳව සඳහන් වෙයි. මිනිස් ක්‍රියා කිසිවක් පෙළඹීමෙන් තොර නොවන බව මූදුසමය පිළිගනී. තර්ම සංඛ්‍යාවට ගැණෙන සියලු ක්‍රියා වේගනා මූලික වීමෙන් සිදු වේ. ස්වාභාවික පෙළඹීම හා බලයෙන් සිදු කරන පෙළඹීම්වත් පිළිබඳව ද මූදුසමය කරුණු ගෙලි කරයි. බලයෙන් කරන පෙළඹීම්ව දිගු කාලීන පලපුරුද්ද අනුව ස්වාභාවික පෙළඹීමක් බවට පෙරලෙන අයුරු මෙහි දක්වා තිබේ.

බුදු සමයේ පෙළඹීම පිළිබඳ දත්තට ඇති න්‍යාය ඉස්මතු කොට දැක්වීම අනතුරුව සිදු විය. බුදුසමය අනුව පෙළඹීමේ දී ප්‍රධානත්වය ගන්නේ සිතයි. පුද්ගලයෙකුට පහළ වන සියලු සිතිවිලි මනස අධිපති කෙරෙහි, මනස පූර්වගම කොට මනසින් ම උපදියි. පෙළඹීම යනු සවේනනික ක්‍රියාවලියකි. චේතනා මුල් වීමෙන් ක්‍රියාකාරී වන බව බුදු සමය පෙන්වා දෙයි. (චේතනාහං භිත්තවේ තම්මං වදාමි. චේතයිත්වා තම්මං තරොති තායෙන වාචා^{ඤ්ච}මනසා.)

බුදුසමයේ " පෙළඹීම " යන සංකල්පය වෙනුවට යොදා ඇත්තේ අවධානය යන්නයි. අවධානය (චන්ඨගතා, චිත්තෙකග්ගතා, සමාධි) ඇතිවන්නේ සතිස (සිහිස) මනා ව විහිටීමෙනි. ශිෂ්‍ය අවධානය රැක ගැනීමට බුදු සමයේ විවිධ උපක්‍රම යොදා ඇත. ශිෂ්‍යයාට උගන්වන දෙය පිළිබඳ වැටහීමක් ඇතිවන්නේ අවධානය පාඩම කෙරෙහි රඳවා ගත් පමණටය. අවධානය දියුණු කර ගැනීමට භාවනාව උපයෝගී කර ගැනීම බුදුසමයේ අනුදත් ක්‍රමයයි. භාවනාව දෙයානා රය. සිත දියුණු කර ගැනීමෙන් භාවනා (චිත්තභාවනා) නුවණ දියුණු කර ගැනීමේ භාවනා (පඤ්ඤා භාවනා) වශයෙනි. සිතේ ස්වභාවය අනුව ක්‍රියාකාරී බව මෙහෙයවයි නම් චිත්ත දමනයෙන් ක්‍රියාකාරී ස්වරූපය වෙතත් අශාසකව යොමු කළ හැකි වෙයි. එසේ සිත දමනය කිරීමෙන් කායික අවශ්‍යතා පවා පාලනය කළ හැකි බව බුදුසමය පෙන්වා දෙයි. ප්‍රීතිය, කායික (දුක්) වේදනා අමතක කරලයි. (පිති හත්තං හවිස්සාම දෙවා ආහස්සරා යට්ඨා)

බුදු සමයට අනුව සත්ව ක්‍රියාකාරී බවේ උපත චේතනාවයි. චේතනාව නම් සිතීමයි. සිතීම සිදු වන්නේ තමන් තරන නිසා ක්‍රියා පිළිබඳවයි. මේ අනුව මනෝමය ආරම්භ මගින් මිනිස් ක්‍රියාකාරී භාවය ප්‍රභවය වන බව අවධාරනය වේ.

බුදුසමය අනුව පෙළඹීම අත්ස දෙනකින් සිදු වෙයි. සාමාන්‍ය මානසික ස්වභාවය අනුව පෙළඹීමක්, (ලෝභ - ආශාව, දෝෂ - තරඟ, මෝහ - මුලාව) උත්තරීතර මිනිස් ස්වභාවය අනුව පෙළඹීමක්, (අලෝභ - න්‍යාගශීලි බව , අදෝෂ - මෙලක්‍රිය, අමෝහ - ප්‍රඥාව) වශයෙනි. මෙයින් බුදුසමය උත්තරීතර මිනිස් ස්වභාවය ඉස්මතුකොට ගනිමින් යහපත සඳහා පෙළඹවීමට මග පාදයි. බුදුසමයේ පෙළඹීම පිළිබඳ

න්‍යායයේ ත්‍රම දෙනක් දැකිය හැකිය. එනම් පරිච්ඡේදයාද ත්‍රමය හා පරිධාන ත්‍රමයයි. මේ ත්‍රම දෙකින්ම හෙළි කරන න්‍යාය අනුව මිනිස් ක්‍රියා සිදු වන්නේ අරමුණු මතයි. අරමුණ නම් ඉන්ද්‍රියන්ට ගොදුරු වන විෂය වස්තූන්ය. ඒවා අනුව ක්‍රියාකාරී වන මිනිසා අවසාන අරමුණක් දෙසට පෙළඹෙයි. මෙහි අවසාන විග්‍රහය අනුව මිනිස් ක්‍රියා සිදුවන්නේ අරමුණු යථාර්ථවත් පරිදි වටහා ගැනීම (ප්‍රඥා) හා අරමුණු යථාර්ථවත් පරිදි වටහා නොගැනීම (මෝහ) යන කරුණු දෙක පාදක කොට ගෙනය.

අධ්‍යයනය සඳහා සියුම් පොළඹවන පීට ගුරුවරයා විසින් ශිෂ්‍ය අවශ්‍යතා අවබෝධ කර ගත යුතුය. කායික හා මානසික සියළු අවශ්‍යතා වටහා ගැනීමට නොහැකි වුවත්, පොදු වශයෙන් මිනිස් ක්‍රියාකාරී ස්වරූපය වටහා ගැනීම අවශ්‍ය වේ. පුද්ගලයෙක් යමක් දෙසට නැඹුරු ඔවත් දන්නේ මන්ද යන්න මූලධර්මය අනුව වටහා ගැනීම දුෂ්කර නො වේ. මෙසේ පුද්ගල ක්‍රියාකාරී ස්වරූපය බොද්ධ මනෝවිද්‍යාව අනුව සිදුවන අයුරු විමසීමට ලක් කොට තිබේ.